สำนักหอสมุดกลาง

" บรรยากาศในหมู่บ้านโพธิ์หัก "

ของ

สุรพล ดิษวาณิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2522
ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัย ศิลปากร

สำนักหอสมุดกลาง

" AT MOSPHERE AT PO - HAK VILLAGE"

มหาวิทยาลัย ศิลปากร

คณะกรรมการตรวจงานศิลปนิพนธ์

ผ.ศ. มานิตย์ ภู่อารีย์ (.....)

อ.จ. สมโภชย์ อุปอินทร์ (.....)

อ.จ. ลาวัณย์ อุปอินทร์ (.....)

อ.จ. เสาวภา วิเชียรเขตต์ (.....)

อ.จ. ถกล ปรียาคณิตพงศ์ (.....)

(.....)

ประธานกรรมการ

(.....)

กรรมการ/เลขานุการ

สำนักหอสมุดกลาง

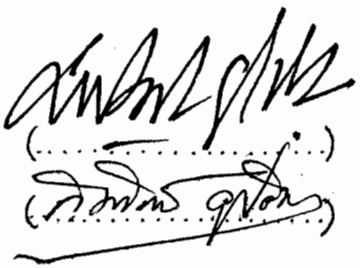

อาจารย์ที่ปรึกษา

1. ผ.ศ. มานิตย์ ภู่อารีย์
2. อ.จ. สมโภชน์ อุปอินทร์

กราบขอบพระคุณ

นายเพลิน ลิ้มวาณิชย์ บิดา

นางสุภาภรณ์ ลิ้มวาณิชย์ พี่สาว

นางสาวพรรษา ลิ้มวาณิชย์ พี่สาว

ที่ให้ความอุปการะข้าพเจ้าได้ศึกษาหาความรู้จนจบหลักสูตร ชั้นปริญญาตรี ตลอดจน

ผ.ศ. มานิตย์ ภู่อารีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายปฏิบัติ

อ.จ. สมโภชน์ อุปอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ

และท่านอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาประยุกตศิลปศึกษาที่ได้พยายามกล่อมเกลาให้การศึกษาแก่ข้าพเจ้า จนทำให้ศิลปนิพนธ์ลุล่วง และสำเร็จได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งหลายไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบาญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	1
	เหตุผลในการตั้งชื่อ	4
	ความมุ่งหมาย	4
	ขอบเขต	6
	ข้อมูล	7
	คำจำกัดความ	8
บทที่ 2	ความเห็นส่วนตัวในการสร้างงาน	10
	ความคิดรวบยอด	13
บทที่ 3	ความมั่นคงใจ	14
บทที่ 4	วิธีการสร้างงาน	15
บทที่ 5	การแก้ปัญหาศิลปนิพนธ์	17
	สรุป	24
	ภาพสเก็ตช์	25
	ภาพถ่ายงานศิลปนิพนธ์	27
	สไลด์	34

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

บทนำ

จากการที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาในวิชาสาขาจิตรกรรมที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ช่วงระยะเวลา 4 – 5 ปี มานั้น ข้าพเจ้าได้เห็นความสำคัญของบรรยากาศที่มีลักษณะของชนบทแบบเอกลักษณ์ไทย จากลักษณะดังกล่าวนี้ จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพบรรยากาศของความเงียบเหงา แต่แฝงไว้ด้วยบรรยากาศ ความปลอดโปร่งที่อบอุ่นไปด้วยไอของแสงแดด การถ่ายเทอากาศที่บริสุทธิ์ พันธุ์ไม้นา ๆ ชนิด รวมทั้งสถาปัตยกรรมของชนบท และศิลปพื้นบ้าน

ดังนั้นงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้า ได้นำเอาความประทับใจในบรรยากาศดังกล่าวมาสร้างเป็นงานศิลปนิพนธ์ในด้านจิตรกรรมขึ้นมา โดยที่ข้าพเจ้าได้พยายามศึกษาถึงลักษณะของบรรยากาศที่เกิดจากความรู้สึกจากธรรมชาติที่ข้าพเจ้าได้ประสบมา และนำเอาความรู้สึกส่วนตัวมาผสมผสานเข้าไปในงานด้วย เพื่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยงร่วมกันระหว่างตัวข้าพเจ้าและผู้ชมงาน

ส่วนตัวสถานที่ที่จะเป็นตัวเชื่อมในการสร้างบรรยากาศครั้งนี้ ข้าพเจ้ากำหนดสถานที่ ต.โพธิ์หัก จ.ราชบุรี เนื่องจากว่าสถานที่แห่งนี้ได้ให้อะไรหลายสิ่งหลายอย่างที่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความประทับใจนั้น เช่น บรรยากาศที่สงบเงียบเหงา เพราะสภาพชีวิตของการเป็นอยู่ของชาวชนบทใน อ.โพธิ์หัก ต้องทำงานหนัก คือ การทำงานกสิกรรม ชาวชนบทไม่ว่า เด็ก หรือหนุ่มสาว มักจะออกจากหมู่บ้านของตน มุ่งออกทุ่งนาเพื่อประกอบงานอาชีพของตัวเอง และครอบครัว ส่วนผู้ที่มีอายุมาก ๆ มักจะอยู่กับบ้าน ช่วยดูแลบ้านเรือน ยามว่างก็ช่วยดูแลลูกหลาน เลี้ยงสัตว์เป็นต่าง ๆ หรือไม่ มีทำงานเกี่ยวกับจักสานประเภทต่างๆ เช่น การสานเครื่อง ซึ่งจะมีเพียงหยิบมือ บางคนอาจจะพักผ่อนอยู่ในบ้านเฉย ๆๆ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ สภาพของบรรยากาศทั่ว ๆ ไป ของหมู่บ้านจึงเกิดความรู้สึกเงียบเหงา เพราะผู้คนมักจะหลบตัวอยู่เฉพาะในบ้าน

ในด้านบรรยากาศของสถาปัตยกรรม ทำให้นึกถึงความเป็นอยู่ง่าย ๆ แต่แฝงไว้ด้วยความสุขุม และสงบ ทั้งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของไทยแต่ดั้งเดิม

ที่สามารถนำเอาสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติมาประยุกต์ให้เป็นตัวบ้าน และเครื่องใช้ไม้สอยชนิดต่าง ๆ แทนการใช้เครื่องมือที่เกิดจากเครื่องจักรกล หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ถ้าจะมองในแง่ของคุณค่าทางศิลปกรรมในสาขาจิตรกรรม และสถาปัตยกรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าบรรยากาศและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบทไทย มีความสำคัญมิใช่น้อย ไม่ว่าจะเป็นในทางด้านอารมณ์ ความไมตรีจิตต่อผู้ได้พบเห็น ในด้านการศึกษาในด้านสถาปัตยกรรม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชีวิตในสังคมชนบท ตลอดจนการทำเครื่องมือจักรสานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำรงชีพ

คุณค่าในงานจิตรกรรม อารมณ์ ที่คลอยตามบรรยากาศของธรรมชาติ มีลักษณะไทยที่จะทำให้เกิดความรู้สึก สงบเย็นและร่มรื่น ต่อผู้ได้พบเห็น ข้าพเจ้าคิดว่าในชีวิตของคนกรุงในปัจจุบันนี้ ส่วนมากแล้วจะประสพกับปัญหาต่าง ๆ นา ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมืองที่สับสน ไม่แน่นอน ตลอดจนปัญหา น้ำ – อากาศเป็นพิษ สถาปัตยกรรมที่สูงลิบลิ่ว จนทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวกเท่าที่ควร ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งที่บ่อนทำลายชีวิตของคนกรุงไปทีละนิด ๆ ซึ่งคนกรุงจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เลย ในช่วงนี้เองที่งานศิลปควรได้มีส่วนเข้ามาพัวพันกับชีวิตของมนุษย์มากขึ้น แทนการที่เขาได้สูญเสียไป

ปัจจุบันนี้ข้าพเจ้ายังใช้ชีวิตอยู่ในเมืองกรุงเช่นกัน ได้ประสพปัญหาเหมือนกัน ข้าพเจ้าขอทราบได้ว่า ผู้ชมงานต้องการความรู้สึกต่อศิลปย่ออย่างไรในช่วงเวลาปัจจุบันนี้ แน่นอนศิลปจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ชมได้เข้าใจได้ง่าย และไม่ยากเกินไปนัก ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญนี้เป็นใหญ่ จึงจับเอาเรื่องที่ผู้ชมสามารถรับได้ง่าย ไม่รู้สึกหนักสมอง โดยการใช้บรรยากาศความสงบ ร่มรื่นและอากาศที่ปลอดโปร่งของชนบท ปราศจากสารพิษต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการทำงานศิลปนิพนธ์ขึ้นมา ข้าพเจ้าหวังว่าอย่างน้อยผลงานของข้าพเจ้าหวังว่าคงจะทำให้ผู้ชมได้รับความสุขกาย สบายใจ ผ่อนคลายอารมณ์ และลืมปัญหาของสิ่งต่าง ๆ ลงได้บ้างไม่มากก็น้อย แต่ยังมีบางสิ่งบางอย่างที่ข้าพเจ้าพยายามสร้างบรรยากาศของความรู้สึกต่อผู้ชมผลงานให้เห็นความสำคัญต่อบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์แบบลักษณะของไทย ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม ความสงบเงียบ ชีวิตการเป็นอยู่

เพื่อจะเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกเสียดาย ถ้าสิ่งเหล่านี้กำลังจะสูญเสียไปในไม่ช้า อาจจะเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์ขึ้นมา อย่างไรก็ตามงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้า

ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาในครั้งนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมขึ้นมาบ้าง และขอฝากความหวังและผลงานของข้าพเจ้าไว้กับท่านผู้ชมไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

เหตุผลในการตั้งชื่อ

ที่มาของเหตุผลในการตั้งชื่องานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้านั้น มีอยู่ว่า เมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปทัศนะศึกษาในวิชาศิลปพื้นบ้าน ที่ จ.ราชบุรี อ.โพธิ์หัก หลังจากที่ข้าพเจ้าได้เห็นสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จึงเกิดความประทับใจไม่ว่าสถาปัตยกรรมไทย บรรยากาศที่มีความเป็นเอกลักษณ์แบบอย่างของไทย มีทั้งความสงบ ความเหลัง ความชุ่มฉ่ำที่เต็มไปด้วยต้นไม้ใบหญ้า ทำให้เกิดความรื่นรมย์ต่อข้าพเจ้ามาก นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้ประทับใจต่อศิลปพื้นบ้านด้วย เช่นกัน เป็นต้นว่า สุ่มไก่ ไซ, สุ่มปลา กับดักหนู เมื่อทั้งหมดนั้นมารวมกันเป็นภาพ ข้าพเจ้าจึงคิดว่าคงจะเป็นภาพที่น่าสนใจอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงได้นำมาทำเป็นงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้า ในหัวข้อเรื่อง "บรรยากาศของหมู่บ้านโพธิ์หัก " เพื่อเสนอต่อสาธารณะชนให้เกิดความรู้สึกเช่นเดียวกับข้าพเจ้าที่มีต่อหมู่บ้านแห่งนี้

ความมุ่งหมาย

ข้าพเจ้ามีจุดหมายในการทำงานด้วยการยึดหลักที่ว่าให้ผู้ชมได้รับความผ่อนคลายทางอารมณ์ สมอง และจิตใจ ในผลงานของข้าพเจ้าให้มากที่สุด เพราะเท่าที่ทราบกันดีว่าในสภาวะบ้านเมืองในเวลานี้ไม่ค่อยสู้ดีนัก ไม่ว่าจะเป็นทางการเมืองหรือระบบเศรษฐกิจที่กำลังรัดตัวเราอย่างหนักเรื่องนี้ได้ ทุกคนกำลังประสบปัญหานี้อยู่ ซึ่งทำให้มีอารมณ์และจิตใจไม่ผ่องใสตามเหตุการณ์นั้นไปด้วย ด้วยเหตุนี้ในการทำงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าจึงแสดงออกถึงความสงบ – เยือกเย็น และความสงบนิ่ง เป็นจุดมุ่งหมายรูปแบบง่ายต่อความคิด ข้าพเจ้าได้หยิบเอาหัวเรื่องเกี่ยวกับชนบทแบบไทย ๆ มาเสนอต่อสาธารณะชน อย่างน้อยก็อาจจะทำให้ผู้ชมได้เกิดความสบายใจ ลืมเหตุการณ์อันนั้นเสีย แม้จะชั่วขณะหนึ่งก็ตาม ความมุ่งหมายต่อมา ข้าพเจ้าจะขยายความถึงบรรยากาศของหมู่บ้าน อ.โพธิ์หัก จ. ราชบุรี ให้ผู้ชมกับข้าพเจ้าได้เกิดความรู้สึกร่วมกันโดยใช้ภาพเป็นสื่อ ในความรู้สึกของข้าพเจ้านั้นก็คือ ข้าพเจ้ามีความรู้สึก เมื่อเวลาดูงานของตัวเองเมื่อไร ข้าพเจ้ามีความคิดถึงครั้งเมื่อไปหาข้อมูล และใช้ชีวิตที่ อ.โพธิ์หัก แห่งนี้ สิ่งนี้ที่ข้าพเจ้าปรารถนาเน้น ก็คือผู้ชมมีความรู้สึก

ร่วมกับข้าพเจ้า อย่างน้อยก็จะให้ผู้ชมคิดถึงบ้าน ก็คือ เขาเคยอาศัยอยู่ ซึ่งมีบรรยากาศคล้ายกันในลักษณะเช่นนี้

ต่อมาข้าพเจ้าเน้นถึงความเป็นจริงด้วยภาพเขียน เพื่อให้ผู้ดูได้เกิดความประทับใจของหมู่บ้านแห่งนี้ในด้านบรรยากาศ สถาปัตยกรรม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาปัตยกรรมและบรรยากาศแบบไทย ๆ เห็นง่ายเข้าใกล้ชิด ซึ่งในการใช้ชีวิตของคนเมืองยิ่งไม่มีโอกาสเลย ถ้าผู้นั้นไม่ใช่คนแสวงหา หรือไม่มีเวลาไปไหนไกล ๆ ได้ เพราะการงานบังคับอยู่ ข้าพเจ้าคำนึงถึงข้อนี้อยู่เหมือนกัน จึงได้ทำงานลักษณะนี้ออกมา เพื่อให้สาธารณชนได้ชมกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ในด้านสถาปัตยกรรมของเรา ผลที่ตามมาก็คือ จะทำให้เกิดความหวงแหนและเสียดายขึ้นมา ผลลัพธ์สุดท้ายก็จะออกมาในแง่บวก คือ อาจจะมีการร่วมมือกัน อนุรักษ์สถานที่แห่งนี้ เพียงส่วนหนึ่งไว้เป็นบ้านตัวอย่าง เพื่อชนรุ่นหลังได้ใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ในด้านสถาปัตยกรรมไทยต่อไปในอนาคต แต่ถ้าเราไม่ช่วยกันอนุรักษ์แล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าบรรยากาศเช่นนี้จะหาไม่ได้อีก ลักษณะดังกล่าวนี้ อาจจะมีให้เราได้เห็นเพียงแค่ 5 – 10 ปี เป็นอย่างช้า

ความมุ่งหมายต่อมาก็คือ ข้าพเจ้าได้พยายามใช้เวลาศึกษาและได้สัมผัสจากความเป็นจริงในเรื่องของชีวิตจากหมู่บ้านโพธิ์ลัก พอสมควรเพื่อจะให้ได้บรรยากาศของสีตามความเป็นจริงตามที่ตาเห็นให้มากที่สุด และบางครั้งจะเอาอารมณ์ในด้านสีของ ตัวข้าพเจ้าเองสอดแทรกเข้าไปด้วย เช่น สีของแสงแดด เงา สีของตัวสถาปัตยกรรม ต้นไม้ ท้องฟ้า เครื่องจักรสานต่าง ๆ เท่าที่มีในหมู่บ้าน

ความมุ่งหมายต่อมา ก็คือ เน้นในเรื่องความเรียบง่ายของตัวสถาปัตยกรรมและวัตถุต่าง ๆ ด้วย PLANE ที่มีลักษณะแบน ๆ ให้แต่ละ PLANE มีการซ้อนกัน เพื่อทำให้เกิดระยะชั้น

ต่อมาข้าพเจ้าเน้นถึงแสงเงา และน้ำหนักภายในภาพ เพื่อให้ภาพดูแล้วรู้สึกมีอากาศถ่ายเทได้ แสงเงาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกของน้ำหนักอีกด้วย งานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าจำเป็นต้องอาศัยแสงเงาอยู่มากทีเดียว เพราะเหตุว่า ลักษณะงานของข้าพเจ้านี้ เป็น PLANE เรียบและแบนตึงนั้น จึงต้องใช้แสงเงาเป็นตัวเชื่อมจากน้ำหนักหนึ่งไปอีกน้ำหนักหนึ่ง เพื่อจะให้เกิดน้ำหนักที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้งานของข้าพเจ้าไม่ดูแบนจนเกินไปนัก

ข้าพเจ้าได้ไปพบเห็นเครื่องใช้พื้นบ้านของจังหวัดราชบุรี อำเภอโพธิ์หัก ไม่ว่าจะเป็น สุ่มไก่ เข่ง ไซ สุ่มปลา กับดักหนู ซึ่งข้าพเจ้าประทับใจในรูปทรงและเส้นที่โปร่งจากการจักรสาน ของชาวบ้านแห่งนี้ จึงได้นำมาประกอบในภาพนั้นมา และทำให้มีชีวิตชีวาขึ้นบ้าง

ความมุ่งหมายต่อมาก็คือ เน้นในเรื่องเส้น งานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้า ถ้ามีเส้นจะทำให้ดูมีลักษณะเป็นศิลปประเพณีมากขึ้น แต่ก็ไม่เชิงทีเดียว ยังมีแตกต่างออกไปอีก ก็คือนอกจากจะมีเส้นตรง เส้นเฉียง เส้นนอน นอกจากนี้ก็ยังทำเส้นให้เกิดความสนุกขึ้นด้วยการใช้เส้นฟันปลาเพิ่มขึ้นมาอีก นำมาแทนค่าหลังคาจาก

ความมุ่งหมายขั้นสุดท้ายก็คือ การเน้นในเรื่องของ (TEXTURE)เพื่อจะได้ให้เห็นความแตกต่างกันของวัตถุที่ต่างกัน

ขอบเขต

ในการทำงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้านี้ มีกำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจำแนกไว้เป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. <u>เวลา</u> ในเวลาปัจจุบัน และแสดงถึงแสงเงาที่จับลงมากระทบกับตัว สถาปัตยกรรม และวัตถุต่าง ๆ ในเวลาที่มีแสงแตกจัด ๆ

2. <u>สถานที่</u> ข้าพเจ้ากำหนดจังหวัดราชบุรี อ.โพธิ์หัก มาทำเป็นงานศิลปนิพนธ์

3. <u>ด้านเนื้อหา</u> ข้าพเจ้ากำหนดเอาเรื่อง "บรรยากาศในหมู่บ้านโพธิ์หัก" มาทำเป็นงาน โดยการนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าได้ไปสัมผัสและประสบมา เช่น พยายามให้เห็นถึงตัวสถาปัตยกรรมของ อ.โพธิ์หัก จ.ราชบุรี ไม่ว่าจะเป็นตัวบ้านที่อยู่อาศัย ยุ้งข้าว ใต้ถุนบ้าน หรือรอยประสานของไม้ไผ่ จากฝีมือของชาวบ้านแท้ ๆ นอกจากนี้ก็ยังนำเอาเครื่องจักรสานในการดำรงชีวิตของชาวบ้านมาจัดอยู่ในภาพด้วย ต่อมาก็คือการเล่นโทนสีให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริงที่สุด

ข้อมูล

ข้าพเจ้าหาข้อมูลจากการไปศึกษานอกเวลาที่จังหวัดราชบุรี อำเภอโพธิ์หัก พอสมควร จากการเก็บข้อมูลมีดังนี้ คือ

1. จากการถ่ายภาพสถาปัตยกรรม เครื่องจักรสานเอง ชาวบ้าน เช่น สุ่มไก่ กับดักหนู เข่ง ไซ สุ่มปลา เป็นต้น พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้สเก็ตภาพด้วยดินสอคร่าว ๆ ไปด้วย นอกจากนี้ก็เป็นภาพเกี่ยวกับเครื่องใช้สอย รั้ว และภาพสัตว์

2. ข้อมูลจากการค้นคว้าลักษณะต่าง ๆ ของตัวสถาปัตยกรรมทางภาคกลาง จากเอกสารต่างวิชาการควบคู่กันไปด้วย

3. ข้อมูลจากการสนทนากับชาวบ้าน อ.โพธิ์หัก จ.ราชบุรี

4. ข้าพเจ้าหาเวลาช่วงหนึ่งไปคลุกคลีที่จังหวัดนี้ เพื่อจะให้ได้งานที่สมบูรณ์ที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเป็นอยู่ บรรยากาศและสถาปัตยกรรมของจังหวัดแห่งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

คำจำกัดความ

ของ บรรยากาศ

ข้าพเจ้าได้พยายามคิดคำนึงถึงบรรยากาศที่จะสะท้อนความเป็นจริงในหมู่บ้านแห่งนี้ให้ได้มากที่สุด ในที่นี้มิได้รวมถึงบรรยากาศในเมืองหลวงซึ่งเต็มไปด้วยอากาศที่เป็นพิษ (POLLUTION) แต่มันเป็นบรรยากาศลักษณะชนบทที่เราจะสัมผัสได้เฉพาะที่จังหวัดนี้เท่านั้น บรรยากาศเหล่านี้เต็มไปด้วยความเร้นลับแฝงความแห้งแล้ง เงียบเหงา ทำให้เกิดความรู้สึกตามลักษณะเฉพาะของบรรยากาศนั้น ๆ

ปรากฏการณ์ในธรรมชาติสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกหรือจักรวาลย่อมมีการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะในด้านของเวลา ความเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล หรือการเปลี่ยนแปลงของแสง เงา ซึ่งเป็นสัจจธรรมที่หลีกเลี่ยงไปไม่พ้นไปได้ บรรยากาศเหล่านี้แฝงอยู่ในธรรมชาติเหล่านี้ เช่น ท้องฟ้า ตัวสถาปัตยกรรม พื้นดิน แสงแดด สีของวัตถุต่างชนิดกัน แม่น้ำ และต้นไม้ ตามปรากฏการณ์ของธรรมชาติซึ่งได้เกิดขึ้นมาในโลกนี้ทำให้เราเกิดความรู้สึกไม่เหมือนกัน มนุษย์เราสามารถสัมผัสกับบรรยากาศได้โดยการใช้ร่างกายสัมผัสจึงเป็นการรับรู้ภายนอกของร่างกาย สำหรับในด้านทางศิลปแล้วการใช้สัมผัสทางคนมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะสามารถที่จะทำความเข้าใจและมีผลตอบสนองทางอารมณ์ได้มากกว่าบรรยากาศที่เกิดขึ้นในแต่ละแห่ง แต่ละแห่งอาจให้อารมณ์ในด้านต่าง ๆ กัน เช่น เมื่อเวลาเช้าจะเห็นมีหมอกทั่วไปในอากาศ และมีแสงแดดอ่อน ๆ สาดส่องไปทั่ว ทำให้เกิดความรู้สึกสดชื่น เย็นสบาย บรรยากาศที่เปลี่ยนจากเช้ามาเป็นบ่าย หมอกหรือแสงแดดอ่อน ๆ ก็จะเปลี่ยนไปกลายมาเป็นแสงแดดที่จัดมากระทบกับตัววัตถุต่าง ๆ ทำให้เกิดความร้อน ทำให้เราเกิดความอึดอัดใจ จากความร้อนตอนบ่ายได้เปลี่ยนมาในเวลาเย็นและค่ำ ความร้อน ๆ ลุ่มต่าง ๆ ก็จะหมดและหายไป ในที่สุด ความเย็นที่ชุ่มฉ่ำได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง บรรยากาศในเวลานี้แสงแดดจะอ่อนลง ท้องฟ้าจะออกมาเป็นสีฟ้า อมส้ม เหลือง ซึ่งหมายถึงความมืดใกล้เข้ามาอีกแล้ว เมื่อดวงอาทิตย์ลับลงเราจะเห็นบรรยากาศที่วังเวง เงียบเหงา มีแต่แสงระยิบระยับของดาวและแมลงต่าง ๆ เราจะเห็นว่าบรรยากาศให้ความรู้สึกที่ต่างกันโดยการแฝงมาของกาลเวลา

งานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าแสดงถึงเวลาบ่าย แสงในเวลานี้ไม่จัดทีเดียวนัก ซึ่งอาจทำให้เกิดความเงียบเหงา ผสมกับอบอุ่นไม่ถึงกับร้อนจัดทีเดียวนัก

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

บทที่ 2

ทัศนะส่วนตัวในการสร้างงานศิลปะ

ในความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้าคิดว่างานศิลป (จิตรกรรม) ไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาแต่เพียงอย่างเดียว แต่มันยังต้องอาศัยกฎเกณฑ์ทางด้านองค์ประกอบ สี เทคนิค ความริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน และสิ่งที่ขาดไม่ได้อีกข้อหนึ่งก็คือ จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมบ้างไม่มากก็น้อย

สำหรับทัศนะส่วนตัวในการทำงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าที่ได้พยายามศึกษาเนื้อหาที่มีขอบเขตกำหนด กฎเกณฑ์ในธรรมชาติ พร้อมกับสอดแทรกอารมณ์และจินตนาการส่วนตัวเข้าไปด้วย ศิลปในจิตรกรรมที่ดีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องถือกฎของที่มาในธรรมชาติ แม้ว่างานจะออกมาเป็นประเภท Abstract ก็ตาม ยังต้องอาศัยความงามของธรรมชาติเป็นพื้นฐานความคิดของผู้สร้างงานศิลปทุกคน

ส่วนในด้านทัศนะส่วนตัวในการทำงานศิลปนิพนธ์อีกข้อหนึ่งของข้าพเจ้าก็คือ ข้าพเจ้าเห็นว่าสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในด้านวัตถุอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ก็ดีมีผลที่จะตามมาก็คือ ความเจริญในด้านวัตถุซึ่งจะมีบทบาทอย่างมากต่อชาวชนบทซึ่งอาจจะเปลี่ยนความคิดไปนิยมในสิ่งที่ผิดต่อความเป็นอยู่ที่เคยเป็นมา ตัวอย่างเช่น อาจจะเห็นวิทยาการทางด้านสถาปัตยกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่ดีกว่าของเก่าที่เป็นอยู่ จึงหาทางกำจัดของเก่าเสีย โดยการปลูกที่อยู่อาศัยให้มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ขึ้นมา ซึ่งทำให้สถาปัตยกรรมแบบไทยเสื่อมคุณค่าไป โดยใช้ความหมายของชาวชนบทใน อ.โพธิ์หัก ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเจริญอย่างรวดเร็วมากทีเดียวเพียงชั่วระยะประมาณ 1 ปีกว่า สภาพแถบนี้บางแถบเกือบจะถูกทำลายไปโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นอันมาก เป็นต้นว่าตัวสถาปัตยกรรมที่นำมาทำเป็นหลังคาจากเดิมใช้ใบจาก แต่เดี๋ยวนี้นำเอาแผ่นสังกะสีมาแทนที่ ซึ่งมีความขัดแย้งกันมากในด้านความงามทางสถาปัตยกรรมระหว่างหลังคากับตัวบ้าน ส่วนเครื่องจักสานที่เคยทำกันมาเป็นอาชีพเพื่อออกจำหน่ายและเก็บไว้ใช้เองที่เรานิยมเรียกกันว่า "ศิลปพื้นบ้าน" ก็พลอยจะมีปริมาณลดต่ำลงไปด้วย สาเหตุ เพราะว่าชาวบ้านในชนบทเห็นว่าวิทยาการสมัยใหม่มีความรู้สึกสะดวกสบายในการใช้ และไม่ต้องเสียเวลามากนักในการจะนำมาประกอบกับการดำเนินชีวิตตัวเอง

ข้าพเจ้าเคยเห็นกระบวยตักน้ำที่ทำด้วยใบลานหรือกระลามะพร้าวหรือไม่ก็หม้อข้าวที่ทำด้วยดิน แล้วนำมาเผา แต่เดี๋ยวนี้มีบางครอบครัวไปเปลี่ยนความคิดใหม่โดยการใช้อะลูมิเนียมหรือไม่ก็พลาสติกแทน ซึ่งทั้งหมดนี้ถ้าคิดในแง่มุมที่ไม่เข้าข้างตัวเองนัก ข้าพเจ้าก็คิดว่าเป็นการดี สำหรับในครอบครัวชนบทที่ได้เห็นได้รู้ และพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม สิ่งที่ได้รับนั้นมันคุ้มค่าหรือไม่เท่านั้น ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าเรามีแต่วัตถุสิ่งของต่าง ๆ มากมายที่ไม่ใช่ของ ๆ ที่เราคิดสร้างขึ้นมาด้วยฝีมือของคนไทย แต่กลับเป็นของชาวตะวันตก อาจจะลดคุณค่าในด้านความงามไปบ้าง เพราะสินค้าหรือวัตถุแต่ละชิ้นเขาสร้างขึ้นมาเพื่อให้เข้ากับลักษณะของประเทศแถบมากกว่า แต่ถ้าเรานำสิ่งของพวกนี้มาใช้ ข้าพเจ้าคิดว่ามันจะไม่เข้ากับลักษณะของไทย ๆ ที่มีสภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยความเป็นเอกลักษณ์และชนบธรรมเนียมประเพณีแบบเรียบและสงบ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ชาวตะวันตกจะไม่มีเลย เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้าคิดว่ากรมศิลปากรควรจะช่วยธำรงค์เอกลักษณ์ โดยเฉพาะในด้านสถาปัตยกรรมของ อ.โพธิ์หักไว้เป็นตัวอย่างสักประมาณ 3–4หลังคาเรือน สำหรับเพื่อเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเป็นอย่างดี

และด้วยเหตุนี้เองข้าพเจ้าจึงมีความสนใจที่จะทำงานศิลปนิพนธ์เรื่องที่เกี่ยวกับชนบทให้ดูมีคุณค่าขึ้นในความรู้สึกของผู้มาชมและชาวชนบทที่มีโอกาสมาชมงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้

ในด้านตัวงานของข้าพเจ้านี้ ได้พยายามตัดทอนสิ่งที่คิดว่าไม่จำเป็นออกไปโดยเฉพาะเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กำลังเข้ามาครอบงำอยู่ไปเกือบจนหมดสิ้น พยายามหวนนึกถึงเมื่อออดีตเมื่อครั้งที่ อ.โพธิ์หัก ยังมีสภาพสมบูรณ์ในด้านสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป งานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้ามีรูปทรงให้ดูลักษณะง่าย ๆ แต่ก็ไม่ถึงกับเป็น Realistic จนเกินไปนัก ก็เพื่อให้ผู้ชมเห็นความงามที่เป็นจริง เน้นถึงความรู้สึกจากจิตใจที่เป็นจริงมากกว่า เนื่องจากการทำงานของข้าพเจ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการโน้มน้าวจิตใจต่อผู้ชมให้มีความภาคภูมิในบรรยากาศและสถาปัตยกรรมแบบลักษณะไทยให้เกิดความรัก หวงแหนในสมบัติที่ประเทศชาติมีอยู่ ข้าพเจ้าจึงต้องสร้างรูปแบบที่ทุกคนชนชั้นไม่จำกัด สามารถรับความรู้สึกจากภาพได้โดยไม่ต้องใช้เวลามานั่งคิดให้เสียเวลามากนัก ส่วนรวมของภาพเกือบจะเป็นศิลปประเพณีคือ พยายามนำเส้นมาประกอบซึ่งในงานศิลปจะขาดไม่ได้เลย เพราะเส้นมีความสามารถที่จะทำให้เกิดอารมณ์ได้ต่าง ๆ กัน ตามที่ผู้ทำงานจะจินตนาการลงไปในวัตถุที่เขาได้เห็นสี ถ้ามีความสำคัญอยู่มิใช่น้อยที่จะดึงดูดความสนใจต่อผู้ชมงานเพียงแต่ใช้ให้ถูกต้องกับลักษณะของตัววัตถุนั้น ๆ งานศิลปนิพนธ์

ที่อ้างถึงสิ่งสร้างขึ้นนั้นได้นำเอาสีบรรยากาศที่มีลักษณะกึ่งร้อนกึ่งเย็น เพื่อให้ได้ความรู้สึกเหมือนอยู่ในลักษณะแบบนั้นจริง ๆ และอาจจะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกคิดถึงบ้านขึ้นมาบ้างก็ได้ เมื่อชมภาพแล้ว

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

ความคิดรวบยอด

ความงามของสีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาตินั้นไม่ว่าจะเป็นความงามของทิวทัศน์ ความงามของทะเล ความงามของภาพดอกไม้ หุ่นนิ่ง ฯ ย่อมอาศัยบรรยากาศเป็นสื่อกลางที่จะทำให้เกิดความงามและความประทับใจผู้ดูและผู้กระทำผลงานนั้น ๆ แทบทั้งสิ้น เราจึงเห็นได้ว่าผลงานในด้านจิตรกรรมแยกกันไม่ออกเลย เกี่ยวกับความงามของบรรยากาศในลักษณะต่าง ๆ กันตามที่ผู้กระทำได้คิดสร้างสรรค์ขึ้นมาในงานของตน

สำหรับตัวข้าพเจ้านั้น ได้ประทับใจเกี่ยวกับเรื่องของบรรยากาศซึ่งมีลักษณะแบบไทย ซึ่งพร้อมไปด้วยความสงบ ความขลัง ความชุ่มฉ่ำของต้นไม้นานาพันธุ์ ความงามของสีสรรค์ที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยได้เห็นล่องลอยของการใช้ชีวิตของชาวชนบทด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงหยิบเอาเรื่องของบรรยากาศมาทำเป็นงานศิลปนิพนธ์ โดยเสนอรูปแบบให้มีลักษณะกึ่งไทยประเพณี ชื่อว่า "บรรยากาศในหมู่บ้านโพธิ์หัก ข้าพเจ้าเน้นในเรื่องของบรรยากาศที่มีความปลอดโปร่งแต่แฝงด้วยความวังเวงเล็กน้อย เพราะจากชีวิตจริง ๆ แล้ว ชาวชนบททั่วไปจะออกไปทำนา ปล่อยให้เด็กและคนมีอายุอยู่บ้านเพียงลำพัง จึงทำให้บรรยากาศทั่ว ๆ ไปไม่จอแจไปด้วยสิ่งมีชีวิตเท่าใดนัก บางครั้งทำให้ดูวังเวงเสียด้วยซ้ำ

บทที่ 3

ความบันดาลใจของข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูลและความบันดาลใจ คือ หมู่บ้านโพธิ์หัก จ.ราชบุรี เกิดความรู้สึกครั้งแรก เมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าไปศึกษาวิชาศิลปพื้นบ้าน ข้าพเจ้าได้พบและได้สังเกตสภาพแวดล้อม ความอบอุ่น และสถาปัตยกรรมของจังหวัดราชบุรี อ.โพธิ์หัก แห่งนี้ มีอะไรหลายอย่างเป็นที่น่าสนใจและประทับใจกับตัวข้าพเจ้าอย่างมากทีเดียว พร้อมกับมีความรู้สึกหวงแหน ภาคภูมิใจ อยากอนุรักษ์เอาไว้ ดังนั้นจึงเกิดความคิดขึ้นมาว่า จะต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อจะเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมแห่งนี้ เผอิญข้าพเจ้ากำลังเตรียมตัวทำโครงงานศิลปนิพนธ์พอดี จึงตัดสินใจนำสิ่งที่หวังเอาไว้มาทำเป็นโครงงานศิลปนิพนธ์ขึ้น เพื่อสนองตัวเองและผู้ที่ยังไม่มีโอกาสได้มาพบเห็นเหมือนตัวข้าพเจ้า อย่างน้อย เมื่อผู้ชมได้ชมแล้ว เกิดความประทับใจขึ้นมา จะได้ทำการอนุรักษ์ขึ้นมาบ้าง เพราะสิ่งเหล่านี้จะมีให้เห็นก็คงอีกไม่นานนัก ซึ่งอาจจะเป็นที่น่าเสียดายอย่างมาก ถ้ามีเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มาขอซื้อที่นาของชาวนา เพื่อหวังผลประโยชน์ตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงศิลปวัฒนธรรมของประเทศชาติ งานศิลปนิพนธ์ที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้นมานี้ หวังอย่างยิ่งว่า คงมีส่วนที่จะทำให้ผู้มาชมศิลปนิพนธ์ครั้งนี้ ได้ตระหนักถึงข้อนี้บ้างไม่มากก็น้อย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทที่ 4

วิธีการสร้างงาน

ขั้นตอนของการทำงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้านั้น เริ่มจากความบันดาลใจจากสิ่งที่ได้พบเห็นมาพร้อมกับถามตัวเองเสมอว่าสิ่งไหนที่ชอบและถูกกับอุปนิสัยของเรามากที่สุด เมื่อข้าพเจ้าตัดสินใจได้แล้ว ข้าพเจ้าจึงเริ่มทำงานให้เป็นขั้นตอนตามที่ได้คิดเอาไว้ทันที

เริ่มจากขั้นตอนขั้นที่ 1

เมื่อข้าพเจ้าได้ตั้งใจจะทำศิลปนิพนธ์ในเรื่องบรรยากาศในหมู่บ้านโพธิ์หัก อ.ราชบุรี ข้าพเจ้าจึงมุ่งในขั้นงาน ครั้งที่ 1 คือ เก็บข้อมูลต่าง ๆ จากจังหวัดราชบุรีแห่งนี้ด้วย วิธีการดังนี้

1. จากการถ่ายภาพและภาพสเก็ตจากของจริง ข้าพเจ้าพยายามถ่ายและสเก็ตในแง่มุมต่าง ๆ กัน ซึ่งมีทั้งตัวสถาปัตยกรรม เครื่องจักรสานที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป และภาพสัตว์ เป็นต้น

2. ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางด้านสถาปัตยกรรมทางภาคกลาง เป็นต้น

3. หาข้อมูลจากชาวบ้าน อ.โพธิ์หัก จ.ราชบุรี (จากการพบปะสนทนา)

4. ข้าพเจ้าพยายามใช้เวลาช่วงนี้ไปสัมผัสสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อสังเกตการเป็นอยู่ของชาวบ้าน หาบรรยากาศในด้านสี แสง ของ อ.โพธิ์หัก ให้ได้มากที่สุด และพยายามสังเกตศิลปพื้นบ้านของจังหวัดแห่งนี้ พร้อมกันไปด้วย

ขั้นตอนที่ 2

หลังจากผ่านขั้นตอนครั้งที่ 1 ไปแล้ว

1. ข้าพเจ้าจึงนำภาพถ่ายและภาพสเก็ตที่เก็บรวบรวมเอาไว้นำมาทำเป็นงานลงในกระดาษเพื่อจัดภาพให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งถือว่ายังเป็นงานเพียงสเก็ตอย่างคร่าว ๆ ไว้เท่านั้นก่อน ในการร่างสเก็ตครั้งนี้ สังเกตได้ว่าข้าพเจ้าไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องความถูกต้องมากนัก จากขนาดของภาพสเก็ต ประมาณ 12 " + 9 " สำหรับสีที่ใช้นั้นเป็นสีประเภทดินสอสี

2. เมื่อจัดองค์ประกอบได้ ภาพมีน้ำหนักพอสมควรแล้ว ต่อไปก็ทำการขยายสเก็ตลงบนกระดาษซึ่งประมาณ 15" + 12" ความสมบูรณ์ของภาพมีความรู้สึกว่าเป็นงานขึ้น และจริงจังพอสมควร จะเห็นได้ว่าในด้านบรรยากาศ สถาปัตยกรรม แสงเงา ระยะ สี การจัดวางองค์ประกอบสุขุมขึ้น สำหรับสีที่ใช้ยังคงใช้ดินสอนี้เหมือนเดิม

3. ขั้นต่อมา หลังจากสเก็ตมามากพอสมควรแล้ว ข้าพเจ้าจึงนำเอาภาพถ่ายและภาพสเก็ตมาคัดเลือกเป็นครั้งสุดท้ายจากภาพสเก็ตทั้งหมด เมื่อคัดเลือกได้แล้วก็นำมาขยายใหญ่ลงในกระดานอัด ซึ่งมีขนาดเท่ากับงานจริง พร้อมที่จะส่งกับคณะกรรมการตรวจ ศิลปนิพนธ์ได้

เมื่อได้ทราบถึงขั้นตอนการสร้างงานไปบ้างแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ

<u>การเตรียมอุปกรณ์ที่จะทำงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้า</u>

เริ่มด้วยการเตรียมผ้า, กระดาษฟาง, กาวลาเท็ค, กระดานอัด, ภู่กัน, สีฝุ่น กาวกระถิ่น, แอลกอฮอล์, ตะปู, ฆ้อน, และกรอบภาพ สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นส่วนของอุปกรณ์ในการทำงาน ซึ่งจะขาดเสียมิได้ ส่วนการใช้จ่ายในการดำเนินงานศิลปนิพนธ์ครั้งนี้อยู่ในวงเงินงบประมาณ 5,600 บาทถ้วน

บทที่ 5

ปัญหาการสร้างงานศิลปนิพนธ์

จากผลงานศิลปนิพนธ์ที่ข้าพเจ้าได้สร้างขึ้นมานั้น ก็ได้พยายามนำเอาสถาปัตยกรรมไทยทางภาคกลางมาเป็นสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดให้เกิดบรรยากาศลักษณะชีวิตไทย ๆ เพื่อจะได้เป็นเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งในการสร้างงานจิตรกรรมของข้าพเจ้า ในการทำงานครั้งต่อไป

ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะทำงานที่จะออกมาในลักษณะของความคิดส่วนตัวก็จริงอยู่ ไม่ว่าจะเป็น แสง สี น้ำหนัก องค์ประกอบ ฯ ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ ข้าพเจ้าอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้จากความเป็นจริงอย่างเช่น ตัวสถาปัตยกรรมบางชิ้นดูใหม่ไป หรือเครื่องเรือนบางชิ้นที่แขวนตามบ้านอาจจะน้อยไป ข้าพเจ้าจึงนำเอาเครื่องจักรสานบางอย่างมาจัดวางใส่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ เพื่อจะได้ให้เกิดความสนุกในการจัดภาพมากขึ้น สำหรับเกี่ยวกับบรรยากาศของสีภายในภาพก็เป็นส่วนสำคัญอยู่มิใช่น้อยที่เดียวที่ข้าพเจ้าจะแสดงออกให้มากที่สุด บางภาพข้าพเจ้าจะกำหนดแสง สี ขึ้นมาใหม่โดยการเพิ่มเติมน้ำหนักให้เข้มจัด ขาวจัด น้ำหนักแต่ละแห่งนั้นมีสีต่าง ๆ มาเจือปนกันอยู่ด้วย จากการทำงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้านี้ เมื่อได้ทำก็เป็นของธรรมดาที่จะประสพกับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมามากมายที่ข้าพเจ้าจะต้องแก้ไขเพื่อจะให้งานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าสมบูรณ์มากขึ้นและพร้อมที่จะแสดงต่อสาธารณะชนได้

งานระยะแรกภาพที่ 1, 2, 3, 4

จากปัญหาต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าได้รับตั้งแต่งานระยะแรก ๆ (1,2,3,4) นั้น จะกล่าวได้ว่า งานระยะแรก ๆ ส่วนมากจะออกมาในลักษณะการจัดองค์ประกอบที่ดูออกจะแบน ๆ ไม่ค่อยจะมีความรู้สึกเกี่ยวกับระยะ 1,2,3 มากนัก มักจะจับลักษณะของบ้านหลังเดียวโดด ๆ มีการจับเอาเครื่องจักรสานซึ่งเป็นศิลปพื้นบ้านมาจัดเข้าไว้ในภาพ ด้วยการแขวนไว้ตามเสาบ้าง แขวนไว้ที่กำแพงบ้าง หรือไม่ก็วางไว้บนพื้นบ้าง ตามความเหมาะสมของแต่ละวัตถุบางชิ้น

ปัญหา ของบางอย่างจัดวางไม่ถูกที่นัก คือวางเพียงเพื่อแต่จัดองค์ประกอบเพียงอย่างเดียว

สี ลักษณะของสีจะออกมาเป็นMONOCHORM ของสีเทาเป็นส่วนมาก ถึงแม้จะมีสีอื่นบ้าง เช่น แดง น้ำเงิน เขียว น้ำตาล เหลือง แต่สีเหล่านี้ก็มิได้ทำปฏิกริยาอะไรกับสีเทาหรือสี MONOCHORM อย่างใดไม่ เพราะว่าข้าพเจ้าได้เบรคสีเหล่านี้ไว้ด้วยสีเทาเข้าไปให้ประสานกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาก็ยังตามมา คือ การทำวิธีเช่นนี้มักจะทำให้สีขุ่นและสกปรกไม่ค่อยใสสะอาดเท่าที่ควร ซึ่งข้าพเจ้าได้พยายามแก้ไขปัญหานี้ในงานขั้นต่อไปในภาพที่ 4,5,6 และปัญหาอีกข้อหนึ่งก็คือ งานระยะแรก ๆ สีของท้องฟ้าที่ข้าพเจ้าได้จินตนาการขึ้นมีความรู้สึกว่าระยะมันดูไม่ไกลนัก เกือบจะแบนเลยทีเดียว สีที่ใช้ก็ไม่ได้ผสมสีอื่นเข้าไปเลย เพียงใช้สีฟ้า (COBALT BLUE) เพียงสีเดียวเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ท้องฟ้ากับสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในภาพจึงขัดแย้งกันอยู่ สาเหตุของการขัดแย้งก็เพราะว่าเมื่อวัตถุรอบ ๆ ที่ไม่ใช่ท้องฟ้ามีระยะลึกออกไปได้ คือ คนดูสามารถคิดว่าเข้าไปอยู่ในภาพได้นั่นเอง แต่เมื่อท้องฟ้าเกิดความตันขึ้นมาก็เลยทำให้เกิดปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว ปัญหาทั้งหมดนี้ข้าพเจ้ามิได้นั่งนอนใจพยายามสังเกตสีของท้องฟ้าและบรรยากาศของหมู่บ้านว่าจะทำอย่างไรให้กลมกลืนกันได้ทั้งภาพ

น้ำหนัก น้ำหนักของภาพระยะแรก ๆ นั้น มีความรู้สึกว่าเข้มจัดและขาวจัด น้ำหนักกลางไม่ค่อยจะมีถึงมีแต่ก็น้อยเต็มที จึงทำให้ภาพมีลักษณะแข็งไปบ้าง โดยเฉพาะน้ำหนักที่มีบริเวณกว้างและอยู่ในที่ลึกที่สุด น้ำหนักจะเข้มจัด ปัญหาในการลงน้ำหนักที่บริเวณกว้าง ๆ ออกจะมีปัญหามากคือ มักจะเป็นแผ่นซึ่งดูแล้วมักจะแทนค่าของวัตถุนั้นไม่ค่อยได้ เพราะข้าพเจ้าไปคำนึงถึงน้ำหนักมากไป จึงทำให้เกิดความเกร็งในการทำงาน มีปัญหาหนึ่งที่ตามมาอีกคือ น้ำหนักของแสงและเงามักจะตัดกันรุนแรงเกินไป จนบางครั้งดูเหมือนกับอยู่คนละภาพกัน อาจจะเป็นเพราะขาดน้ำหนักกลางมาเป็นตัวเชื่อมก็ได้ หรือไม่ก็สียังไม่สามารถเชื่อมต่อกันได้

เท็คเจอร์ มีความรู้สึกว่าเท็คเจอร์มักจะถูกใช้เกินความจำเป็น จะสังเกตุได้จากภาพไม่ว่าจะเป็นท้องฟ้า หลังคาบ้าน พื้น ตัวบ้าน มักจะใช้เทคเจอร์หมด จึงทำให้ดูแล้วไม่เห็นความแตกต่างของพื้นผิวและวัตถุนั้น ๆ นอกจากมองเห็นภาพพร่าไปด้วยเท็คเจอร์ทั้งหมด

เรื่องราว ได้นำเอาเครื่องจักรสาน เช่น สุ่มไก่ สุ่มปลา กับดักหนู ไซ ของทั้งหมดนี้เป็นศิลปพื้นบ้านซึ่งคิดว่ามีค่ามาก และข้าพเจ้าต้องการที่จะนำเอามาจัดวางภายในงานของข้าพเจ้าเพียงอย่างเดียว ไม่ได้คิดถึงเรื่องอื่นเลย เช่น คน สัตว์ ต้นไม้ ผลไม้ ฯ จึงทำให้ขาดความสมบูรณ์ลงไปบ้าง

ปัญหาในการทำงานศิลปนิพนธ์ระหว่างช่วงกลางในภาพที่ 5,6,7 องค์ประกอบ (Composition)

การจัดภาพมีความรู้สึกว่ายังไม่ก้าวหน้ามากนัก แต่สิ่งที่ต่างไปจากระยะแรก ๆ ก็คือ นำเอามุมที่ข้าพเจ้าประทับใจนำมาสร้างในงาน เช่น ในบ้าน ยุ้งข้าว หน้าบ้าน เป็นต้น ส่วนในด้านระยะนั้นยังมีลักษณะเหมือนระยะแรก ยังเห็นเป็นที่ ๆ อยู่ แต่ในช่วงกลางนี้ภาพทุกชิ้นจะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนองค์ประกอบอยู่บ้าง ด้วยสาเหตุเพียงว่ามีความรู้สึกเบื่อต่อการจัดภาพซ้ำซาก จึงหันเหไปบ้าง คือ ได้พยายามจัดภาพด้วยการนำบ้านให้เกิดซ้อนกันเพื่อให้เกิดระยะขึ้นบ้าง แต่ก็ยังไม่เห็นชัดนัก ช่วงนี้เองข้าพเจ้าจึงพยายามจัดภาพขึ้นใหม่ให้มีระยะ 1,2,3 ซึ่งข้าพเจ้าจะจัดให้อยู่ในระยะที่ 3

สี (Colour) ช่วงนี้ลักษณะของสีเริ่มเห็นสีมากขึ้น แต่ข้าพเจ้าก็ยังคุมสีของภาพทั้งหมดด้วย MONOCHORM อย่างเดิม ในช่วงนี้ข้าพเจ้าพยายามไม่ให้สีทั้งหมดซุ่นหรือสกปรกเหมือนระยะแรกด้วยการแต้มสีของแต่ละสี เช่น แดงแต้มแดง เขียวแต้มเขียว ไปเป็นที่ ๆ และจะหลีกเลี่ยงการเบรคสีด้วยสีดำให้มากขึ้นกว่าเดิม ถ้าจะใช้สีดำก็จะมีสีอื่นมาเจือปนเล็กน้อย เพื่อมิให้สีดำนั้นด้านหรือตันเกินไป ซึ่งจะทำให้มีอากาศมากยิ่งขึ้น แต่ก็นั่นแหละการทำงานยังต้องมีปัญหาอยู่เช่นเดิม คือ ข้าพเจ้ายังคุมสีที่แต้มลงไปบางที่ยังไม่ได้ บางที่ก็เห็นสีมากไป หรือบางทีก็น้อยไป บางทีก็แห้งไป คือ มีลักษณะไม่ค่อยแน่นในเรื่องของสี ส่วนพื้นของท้องฟ้านั้นที่เคยมีปัญหาในช่วงแรก ข้าพเจ้าพยายามแก้ไขด้วยการนำสีฟ้ามาผสมสีขาวผสมเหลือง แดง อีกนิดหน่อย จึงทำให้ท้องฟ้าดูมีชีวิตขึ้น และกลมกลืนไปกับส่วนรวมของภาพทั้งหมดได้พอสมควร และพยายามบวกระยะท้องฟ้าด้วยสีขาวอมฟ้าอมเหลือง ส่วนใกล้จะออกสีฟ้าเข้มเล็กน้อย แต่ยังขาดความนุ่มนวล

น้ำหนัก (VALUE)

งานในระยะหลัง ๆ คือช่วงระยะกลางนี้ น้ำหนักของภาพจะอ่อนลงไปกว่าระยะแรกเพียงเล็กน้อย แต่ก็มีสิ่งหนึ่งที่ดีขึ้นคือ เริ่มมีระยะกลางเข้ามามีส่วนช่วยในงานมากขึ้น ซึ่งทำให้ภาพไม่แข็งจนเกินไปนัก

สำหรับปัญหาเรื่องแสงเงานั้น พยายามไม่คิดคำนึงถึงน้ำหนักมากนัก คือ ทำจิตใจให้สบาย ๆ คิดถึงความเป็นจริงบ้างเล็กน้อยว่า ความมืดนั้นสามารถมีเรื่องราวได้อีก มิได้เห็นแต่มืดทึบโดยไม่มีอะไรเลย ข้าพเจ้าจึงนำหลักอันนี้มาใช้ โดยการนำเอาเครื่องจักรสาน ฯ

องค์ประกอบ

สำหรับการจัดองค์ประกอบในช่วงที่ 3 นี้ ดีกว่าระยะแรกและระยะที่ 2 คือ ข้าพเจ้าพยายามจัดมุมให้PERSPECTIVE ลึกเข้าไปในภาพซึ่งมีการหักเหไปได้ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้งานที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้นมาหลอกสายตาคนดูให้มีความรู้สึกมองลึกเข้าไปถึงจุด ๆ หนึ่งได้ พร้อมทั้งได้นำเอาตัวบ้านไทยมาซ้อนลงไปที่บ้านอีกหลังหนึ่ง ซึ่งเป็นระยะที่ 2 และต่อมาได้จัดเอาต้นไม้มาเป็นเบลคกราวชั้นสุดท้าย เพื่อให้เกิดความลึกและให้มีระยะใกล้ไกล สามารถเดินเข้าไปได้ในความรู้สึกของผู้ชม งานในช่วงนี้เป็นงานชิ้นแรกที่ข้าพเจ้าได้จัดองค์ประกอบแบบนี้ขึ้นมา และพอใจพอสมควร คิดว่าจะทำลักษณะเช่นนี้อีกคราวต่อไป สำหรับปัญหานั้นคิดว่าคงจะไม่มากเหมือนระยะแรก ๆ เพียงแต่ว่าจะทำให้เกิดระยะขึ้นอีกต่อไปได้หรือไม่เท่านั้น

สี (colour)

สีในช่วงนี้คือว่า เกือบจะทำให้ข้าพเจ้าพอใจเป็นอย่างมาก มิได้ถือหลักในสีเหาอีกต่อไป ข้าพเจ้าอาจจะลืมคิดไปว่าสีทุกสีทำให้เป็นได้เหมือนกัน เมื่อคิดเช่นนี้แล้วข้าพเจ้าทดลองใส่สีเกือบทุกสีฉาบไว้บนวัตถุที่จะเขียนและผสมคำอมน้ำตาลทับบาง ๆ เป็นครั้งสุดท้าย จึงทำให้เกิดเนื้อสีแต่ละสีขึ้นมาบ้าง ด้วยเหตุนี้สีในช่วงนี้จึงดูไม่สดปรก แต่กลับทำให้เกิดเป็นบรรยากาศตามที่ข้าพเจ้าต้องการมากที่สุด ส่วนปัญหาที่เคยเกิดขึ้นคือ สีบางที่มากเกินไป หรือน้อยเกินไปในระหว่างนี้ข้าพเจ้าได้แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยหลักข้างต้นที่กล่าวมานี้ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนท้องฟ้านั้นเคยมีปัญหาว่าไม่ค่อยจะนุ่มแต่มาดูภาพที่ 8 นี้แล้ว ท้องฟ้าจะแลดูสดใสกว่าทุกภาพ และมีความนุ่มนวลขึ้น โดยการใช้เนื้อสีให้น้อยลง แต่จำนวนสียังเท่าเดิม คือ เหลือง ขาว ฟ้า แดง

น้ำหนัก (TONE)

งานในช่วงนี้ น้ำหนักของภาพเกือบจะสมบูรณ์เต็มที่ แม้ว่าภายในภาพออกจะดูไม่เข้มข้นเหมือนระยะแรก ๆ ก็ตาม แต่ได้น้ำหนักที่ไม่ได้ คือ ระหว่างแสงกับเงาไม่รุนแรงนัก คือมีตัวเชื่อมคือ ระยะกลางมากขึ้น ช่วงนี้อาจจะกล่าวได้ว่า เน้นเรื่องระยะกลางพอสมควร สำหรับน้ำหนักของPLANE แต่ละPLANE นั้น ข้าพเจ้าพยายามให้น้ำหนักแตกต่างกันออกไป

ที่มีสีสรรค์นำมาจัดไว้ในที่มืด เพื่อขจัดปัญหาในที่มืดไปได้ ส่วนปัญหาระยะช่วงนี้ก็คือ น้ำหนักของแต่ละเพลนมีลักษณะของน้ำหนักเกือบเท่า ๆ กัน จึงดูไม่ค่อยแตกต่างกันเท่าไร

<u>เรื่องราว</u> (SUBJECT)

ระยะช่วงนี้ได้นำเอาเรื่องราวต่าง ๆ มาจัดในงานมากขึ้นคือ เพิ่มจากของเดิมคือ ผ้าที่ตากไว้บนร้ั้วหรือราวไม้ไผ่ บางภาพมีการตากปลาเอาไว้บนหลังคา หรือไม่ก็แขวนกล้วยเอาไว้ตามเสาหรือวางเอาไว้บนโต๊ะนั่งเล่น บางภาพก็มีกองฟางเล็กและมีไม้ยืนระเกะระกะเต็มไปหมด ส่วนเรื่องราวอื่น ๆ ยังไม่มีมากนัก เช่น ต้นไม้ ไม้ไผ่ที่ปักไว้ตามที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ก็ยังแสดงออกไม่เต็มที่ ข้อเสียและปัญหาในงานระยะนี้คือ การจัดวางเรื่องราวบางที่ยังดูขัดไปมาก บางอย่างอาจมากไป เช่น กองฟืนซึ่งดูไม่เข้ากันกับส่วนอื่น ๆ ของภาพ

<u>เทคเจอร์</u> ถูกกำหนดให้ใช้เป็นที่ ๆ ในที่ควรจะเป็นเท่านั้น เช่น พื้นดิน ท้องฟ้า หลังคา เป็นต้น จึงทำให้ภาพดูมีลักษณะเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น อย่างน้อยดูแล้วแยกออกได้ว่าอะไรเป็นอะไร สำหรับปัญหาเท็คเจอร์ไม่มีปัญหาอะไรมากนัก เพียงแต่ใช้ให้ถูกที่เท่านั้น

มหาวิทยาลัย ศิลปากร

<u>การสร้างงานศิลปนิพนธ์ช่วงที่ 4</u> ภาพที่ 10

<u>องค์ประกอบ</u>

มีลักษณะการจัดภาพดีขึ้นซึ่งมีการจัดภาพให้เกิดความซับซ้อนกว่าเดิมที่เป็นมา ส่วนปัญหาการจัดภาพนั้นช่วงนี้จึงเป็นช่องสุดท้ายของการทำงานในขั้นนี้ ข้าพเจ้าคิดว่างานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าเพียงพอในขั้นนี้แล้ว

<u>สี</u>

พยายามใช้ความสามารถเต็มที่เพื่อให้เห็นถึงความงามของสีในบรรยากาศของธรรมชาติให้มากที่สุด จากลักษณะงานภาพที่ 10 นี้ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีปัญหามากเท่าไหร่นัก คิดว่าเกือบจะสมบูรณ์เต็มที่กว่าทุกภาพที่ได้ทำศิลปนิพนธ์มาเลยทีเดียว สีที่เคยขาด ๆ เกิน ๆ ข้าพเจ้าก็ได้พยายามทำให้ดีที่สุดในงานชิ้นนี้

<u>น้ำหนัก</u>

พยายามเน้นให้เห็นถึงความเป็นจริง และเป็นไปได้มากที่สุด ข้าพเจ้าได้ใช้น้ำหนักถึง 4 น้ำหนักเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความลึกเข้าไปอีก และ PLANE แต่ละ PLANE นั้น ได้สร้างให้เห็นถึงระยะก่อนหลังให้มีความแตกต่างกันมากขึ้น เกือบจะสมบูรณ์กว่าภาพที่ 9 เสียอีกด้วย สำหรับการนึกให้เกิดระยะนั้น ข้าพเจ้าก็ยังคงอาศัยตัวสถาปัตยกรรมและต้นไม้ให้เกิดการซับซ้อนบังกันเข้ามากขึ้นกว่าเดิม

<u>เรื่องราว</u>

ยังคงใช้เรื่องราวเหมือนเดิม (9) แต่เพิ่มและวางสิ่งของวัสดุให้ถูกที่ของสิ่งนั้น ๆ และพร้อมกันนี้ยังพยายามเน้นถึงความละเอียดของสิ่งต่าง ๆ เช่น รอยสานของชาวบ้าน รั้วบ้าน ที่ตักสัตว์ ฯ

เรื่องราว (Subject)

จากช่วงงานที่แล้วมา ข้าพเจ้านำเอาเรื่องราวที่เคยประสพพบเห็นมา จัดให้อยู่ในงาน ส่วนที่เพิ่มเติมในงานช่วงที่ 3 ก็คือ ต้นไม้ซึ่งมีมากขึ้น เห็นความสำคัญของต้นไม้ว่ามีส่วนที่จะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ขึ้นมา ซึ่งเหมาะกับชีวิตชนบทที่จะขาดต้นไม้เสียมิได้ นอกจากนี้ก็ยังเพิ่มสีสรรค์ของเสื้อผ้า เช่น ผ้าขะม้า ให้มากกว่าภาพอื่นทั้งหมด

เทคเจอร์ (Texture)

ไม่มีปัญหาในช่วงนี้

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

สรุป

ผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าที่สร้างขึ้นมาในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเนื้อหาและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความงามในงานจิตรกรรมมากขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าใช้เวลาศึกษาด้วยกัน 4–5 ปี และได้นำความคิดทั้งหมดมารวมกันขึ้นในงานศิลปนิพนธ์เพื่อจะเป็นก้าวแรกของการทำงานศิลปในขั้นนี้ และขั้นต่อไปในอนาคตผลงานศิลปนิพนธ์ในครั้งนี้ข้าพเจ้าได้นำเอาความรู้สึกของบรรยากาศในชนบทมาสร้างเป็นงาน เพราะว่าข้าพเจ้ามีความประทับใจในบรรยากาศที่เงียบสงบ ร่มเย็น บรรยากาศของแสง เงา สถาปัตยกรรมของไทย และศิลปกรรมพื้นบ้าน เนื่องจากว่างานทั้งหมดที่ข้าพเจ้าได้สร้างขึ้นเป็นงานที่ทำอย่างอิสระในด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจจะเป็นของใหม่ในการศึกษาที่ต่างจากที่เคยศึกษามาในด้านความรู้สึกของข้าพเจ้า คิดว่าการทำงานย่อมเกิดปัญหาขึ้นเป็นของธรรมดา ข้าพเจ้าก็ได้พยายามแก้ไขเรื่อยมาจนข้อผิดพลาดมีน้อยลงไปมาก ถึงอย่างไรข้าพเจ้าคิดว่าผลงานในครั้งนี้สมบูรณ์ที่สุด ในช่วงเวลานี้เท่านั้นอาจจะสมบูรณ์มากขึ้นถ้าข้าพเจ้าได้ทำอีกในขั้นต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

ประวัติส่วนตัวของข้าพเจ้า

ชื่อ นายสุรพล ลิ้มวาณิชย์

เกิดวันที่ 20 มกราคม 2499

จบการศึกษาชั้น ปวช. จากวิทยาลัยเพาะช่าง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาประยุกตศิลป์ศึกษา คณะมัณฑนศิลป์

ผลงานที่ดีเด่น

2517 – 2518 ได้รับรางวัลที่ 1 ประเภทสีน้ำ จากการแสดงศิลปเนื่องในงานวันเกิดวิทยาลัยเพาะช่าง

ได้รับรางวัลวาดลายเส้นที่ 2–3 จากงาน

ได้รับรางวัลที่ 2 จากภาพองค์ประกอบ

2520 – 2521 ร่วมแสดงงานศิลปของคณะจิตรกรรม ฯ.ศิลปากร

2522 ร่วมแสดงงานของคณะมัณฑนศิลป์

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพจาก ศิลปนิพนธ์

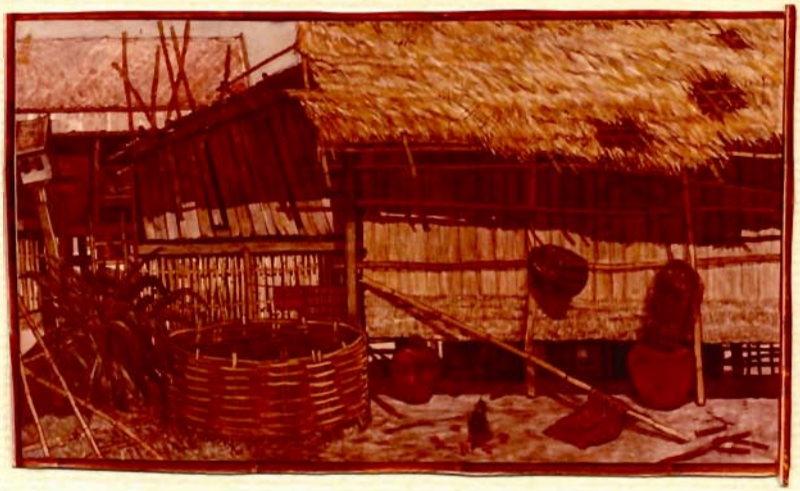

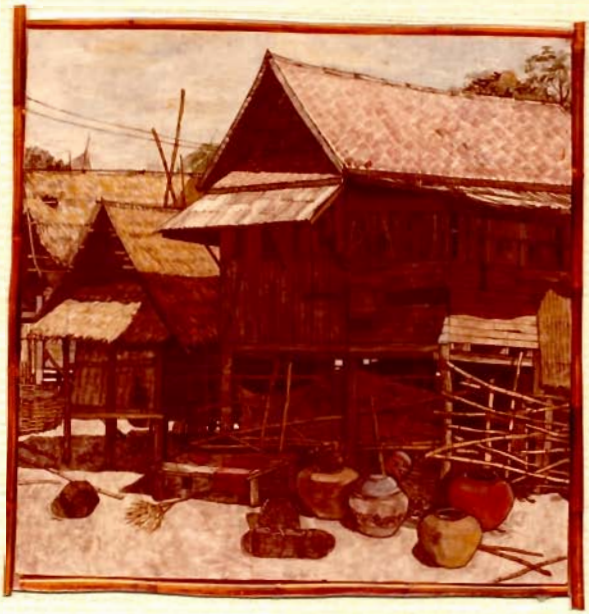

ภาพสไลด์